

Juryrapport

Het Vliegwiel 2021

Juryleden

Kees van den Bosch (voorzitter)

Joga Brouwers

Ides Debruyne

Ayfer Erkul

Gie Goris

Hugo van der Parre

Mirjam Prenger

Het valt niet mee om origineel te blijven als je jaar na jaar een juryrapport moet schrijven voor dezelfde prijs. Maar als, zoals in dit geval, twee van de drie genomineerden ook nog dezelfde personen zijn, dan wordt het wel echt een uitdaging.

Het Vliegwielt wordt dit jaar voor de tweede keer uitgereikt, de vorige keer was in 2019. Het grappige is dat de winnaar van toen, Joost Oranje, van Nieuwsuur, ook nu weer bij de inzendingen zat. Als we die nu weer hadden laten winnen was ik nu klaar geweest. Maar dat hebben we niet gedaan. Onze grote waardering voor het werk van Joost blijft bestaan en we waarderen de trouw van zijn journalisten maar er zijn meer goede chefs. Gelukkig maar.

We hadden weer zeven nominaties, net als vorige keer. En alles zat er bij, een Vlaming, vrouwelijke chefs, regionale bladen, en niet alleen de Limburger, universiteitsbladen. Dat stemt de jury vrolijk. Het geeft ons echt iets te kiezen maar vooral toont het dat op allerlei plaatsen chefs zitten die hun journalisten steunen, beschermen, stimuleren, kritisch bevragen en een veilige werkomgeving bieden. Want we weten het allemaal, als onderzoeksjournalist werk je vaak op het scherpst van de snede, een goed verhaal is er een waar op zijn minst één belangrijke partij niet wil dat het verteld wordt en daar vaak ook alle mogelijke moeite voor doet. Juist dan is het belangrijk dat je je gesteund weet door de kwaliteit van je werk maar ook door de kwaliteit van je team en je chef.

Voordat we de kandidaten bespraken hebben we eerst twee juryleden moeten verzoeken de ruimte te verlaten. Felix Voogt en Adrian Estrada zijn zo nauw betrokken bij een van de inzenders, en naar later zou blijken, genomineerde, dat we het niet konden verantwoorden als zij mee zouden spreken over welke kandidaat dan ook. Belangenverstrengeling lag dan op de loer.

Voor het noemen van de genomineerden eerst nog even over de prijs, het Vliegwielt: Ik citeer uit het reglement:

“een eerbetoon aan journalistiek managers of eindredacteuren die zich het afgelopen jaar (1 oktober – 30 september) bijzonder hebben ingespannen om de onderzoeksjournalistiek te behouden of te stimuleren en/of de kwaliteit van onderzoeksjournalistieke projecten te bevorderen.”

Ik bespreek de genomineerden in willekeurige volgorde:

Bjørn Oostra, hoofdredacteur bij de Limburger.

Daar is hij weer! Voor de tweede keer genomineerd.

Als er iemand is die tegen de druk van bezuinigingen bij kranten, en met name bij regionale kranten, pal staat voor goede onderzoeksjournalistiek dan is hij dat wel.

Bjørn Oostra houdt bij zijn krant een team van maar liefst vijf onderzoeksjournalisten uit de wind. Dat krijgen nog niet alle landelijke kranten voor elkaar. Laat staan de regionale. Maar, zo jubelen de inzenders, Bjørn houdt de hele redactie scherp en stimuleert ze om dieper te graven.

De leden van die onderzoeksredactie zijn volledig vrijgesteld voor het doen van langlopend onderzoek. En dat heeft resultaat. De burgemeester van Weert bleek naar eigen goeddunken subsidiepotjes met asielgelden te besteden. Hij moest opstappen. Dan is er de multimediale serie project #46 over verkeersslachtoffers en hun nabestaanden; Een verhaal over de 'klusjesmannen' van Limburg, oud-politici die van de provincie mooie baantjes kregen toegeschoven. Vanwege deze publicatie moest het hele Staten-college opstappen; en een langlopende serie over misstanden bij de politie in Horst. Allemaal genomineerd voor een Tegel, en twee keer zelfs winnaars!

Als we iets verder teruggaan dan zien we dat Oostra het schrijven van boeken als uitvloeisel van publicaties stimuleert. Zo is daar 'El Rey', over Jos van Rey en 'De lokroep van de Jihad', over salafisten uit Maastricht. En het afgelopen jaar 'De zaak Nickky Verstappen'.

Tijdrovende WOB-procedures worden zorgvuldig afgehandeld. Oostra denkt en praat mee, hij is er, als meewerkend voorman, als je hem nodig hebt. Het enthousiasme van de inzenders kent nauwelijks grenzen.

Wubby Luyendijk, chef van de onderzoeksredactie bij de NRC. Onderzoeksjournalistiek kent een lange traditie bij de NRC, met steun van de hoofdredactie en met een stel eigenwijze speurders die tot het uiterste willen gaan, en precies daar ergens tussenin functioneert Wubby Luyendijk.

Iedereen die iets met onderzoeksjournalistiek te maken heeft bij de NRC komt bij haar terecht. Ze leidt de zeskoppige onderzoeksredactie, begeleidt verhalen, helpt jonge redacteuren bij hun uitzoekambities, koppelt specialistische verslaggevers aan onderzoeksjournalisten, harkt handige tips binnen en zet die weer uit bij de juiste mensen, ze coördineert de samenwerking met freelancers, andere media en een internationaal consortium van onderzoeksjournalisten en ze legt contacten met nieuwe talenten.

Wij citeren de enthousiaste inzenders: “Haar gewetensvolle aanpak zorgt voor vertrouwen bij de onderzoeksjournalisten en bij de rest van de redactie. Ze waakt over de kwaliteit in elke stap van het journalistieke proces, van het onderzoek en de productie tot aan de digitale verspreiding. En dan doet ze ondertussen zelf ook nog onderzoek.”

Wat levert dat op? Meerdere nominaties en prijzen in 2020, waaronder Tegel en Loep. Een constante stroom aan onderzoeksverhalen in 2021, soms meerdere per week. Onthullingen over uiteenlopende onderwerpen als Limburgse bestuurders, afvalstromen, oorlogsmisdadigers, de coronacrisis, oneigenlijke dataverzameling, seksuele intimidatie in de kunst en in de politiek (Graus! onder meer van haar zelf) en alle politieke en maatschappelijke gevolgen nadien.

Jeroen Trommelen, hoofdredacteur bij platform Investico. Ook voor de tweede keer genomineerd.

Na deze twee topkandidaten moet je wel van goeden huize komen om het podium te betreden, en dit is bij Jeroen helemaal het geval! Hij bestuurde een huis wat hij eigenhandig mee heeft opgebouwd en een paar maanden geleden heeft verlaten: Onderzoeksplatform Investico.

Ook Investico is de laatste jaren prominent aanwezig bij de besprekingen van de jury van de Loep in de laatste ronden. De kwaliteit is opvallend. Dat leverde ook vorig jaar weer twee nominaties op waarvan de winnaars van de Aanmoedigingsprijs en daarbij een Tegel. Bij die Aanmoedigingsprijs wil ik nog even stil blijven staan. Investico, lees Jeroen, levert elk jaar een aantal nieuwe talenten af, wat heet, hij leidt ze zelf op, talenten waar we nog veel en vaak van zullen horen. Elk jaar een masterclass, in samenwerking met de Groene Amsterdammer, met die nieuwe jonge journalisten die in ongeveer een half jaar samen een groot onderzoek verrichten en zich daarnaast verdiepen in alle facetten van het mooie vak.

En ook hier, het lijkt wel een voorwaarde voor nominatie maar dat is het niet, is er een mooi journalistiek boek over de onderkant van de Nederlandse arbeidsmarkt met als titel 'Uitgebuit'.

Jeroen is zelf een gelauwerd onderzoeksjournalist. Hij verliet de vastigheid van een baan bij de Volkskrant voor het onzekere bestaan als hoofdredacteur van een jong platform. Daar hebben ze ruimschoots van zijn capaciteiten kunnen leren en ze hebben hem leren kennen als een bijzonder sympathiek en dienstbaar leidinggevende. Jeroen staat voor zijn mensen. Als een publicatie door hem is goed bevonden dan weet je ook zeker dat alles klopt.

Jeroen is helaas weg bij Investico. Hij heeft een andere baan bij zijn oude werkgever gekregen maar hij valt nog volledig binnen de criteria voor een nominatie. Na vijf jaar het besturen van een een-mans-diplomatieke dienst, constant onderhandelen met mediapartners waar Investico volledig van afhankelijk is bij gebrek aan een eigen krant, en dan ook nog de koffiecups en het printpapier in de gaten houden in deze kleinschalige organisatie, en dat allemaal met de spanningen die er altijd rond goede onderzoeksverhalen hangen, Jeroen vond het mooi geweest.

De redactie ziet hem niet graag gaan en gunt hem als afscheid een Vliegwiell!

Winnaar

Drie geweldige kandidaten om het tweede Vliegwieltje toegekend te krijgen. Toch kan er maar één winnen.

De winnaar van het Vliegwieltje 2021 is een man, die vecht voor zijn mensen.

Het Vliegwieltje 2021 gaat naar de hoofdredacteur van De Limburger: Bjørn Oostra!

